

Per Tagsens sted ved Taksensand

Tidligere kådnersted (Stenkobbøl)

Samlet af Jørgen Bromand med flere

Om dette tidligere kådnersteds beliggenhed fortæller, tidligere lærer ved Helved skole fra 1898 - 1908, Christian Hansen fra Brandsbøl i Heimatblätter für den Kreis Sonderburg, februar 1914, i en afhandling om stednavne i Nørreskoven fra Østerholm til Nallmose, følgende: "Følger vi skovvejen fra vejkrydset ved Frydendal ned imod stranden kommer vi til et stykke agermark, som også kaldes Stenkobbøl, hvor Dreier og Saltings husmandssteder er oprettede. Men halvvejs langs vejen drejer til højre fyrvejen fra, som fører til Taksensand med fyrtårnet. Lidt forinden ligger på højre hånd husstedet, hvor for år tilbage Per Tagse og hans hustru Eiphrosia Peters, kaldet Sino, huserede. "Per Tagsens navn lever videre i benævnelsen af "Per Tagsens Sand" som sandrevlen langs stranden her kaldes, og som gav anledning til opførelse af fyrtårnet i året 1905 - 1906 ved Taksensand.

Lige ovenfor nævnte hussted findes endnu spor af *teglværksgraven* med fund af brudstykker af røde teglsten. Efter fortælling i folkemunde skal der her være blevet fremstillet teglsten til opbygningen af slottet Østerholm omkring 1550. Den ældste vej til stedet var den vej imod Østerholm som ved Lusebjerg når til hovedvejen. Den omtalte vej "Kaldes idag Stenkobbølvej". På Johannes Meiers kort af 1649 nævnes langs stranden ud for Notmark sogns kystlinie, Snaphoww fehr ud for Kornbeck, Mølhowet ud for Hellund og Schiffhowen ud for Østerholm. Mølhowet ligger tæt ved Taksensand. I "Sønderjydske Stednavne, udgivet af Stednavneudvalget, kaldes stedet Taksensand med fyr (Per Tagsens sand).

I H. Oldeskop: Topografie 1906 oplyser han: Generalstabskort Taksensand, et strandareal og grunden udenfor kysten. Grunden kaldes også Gunnerssand og Sandrøn. Stedet har navn efter ejeren af et hus på stranden - Per Taksen. I Jens Sørensens papirer 1692 - 94 nævnes Per Tagesens hus og i et dokument af 2. 12. 1710 i Landsarkivet i Åbenrå, nævnes Peder Tagsens Landing ved Fynshaff.

Per Tagsens aner.

Om egnen omkring Taksensand har fået navn efter den ældstkendte beboer af stedet der, eller om manden har fået navn efter stedet hvor han boede, er uvist. Men følger vi historiske kendsgerninger om dette navn, viser det sig, at det er meget gammelt og velkendt i Helleved.

Ved salget af Gammelgård og Hellewithgård 1584, som Hans Blome solgte til hertug Hans den Yngre, nævnes blandt de 14 boelsmænd i Helleved som var festere under herremanden, også Peter Tagesen. Han skulde årligen yde 3 ørtig byg, 4 ørtig haver, 1 lam, 4 høner og for aken = 1 ørtig haver.

I jordbogen for det fyrstlige Hus i Nordborg 1649 nævnes i Helleved boelsmand Jørgen Tagse i Østerholm kobbøl gelegen. Hans boel har været blandt de 6 boel fra Helleved som er blevet nedlagt og jorden tillagt herregården Østerholm. Blandt efterkommerne er så en blevet kådner i Hellevedskov.

1. Peder Tagse og Kirsten Christiansdatter i Hellewith blev trolovede 5. 7. og viede 25. 11. 1688. De er det første ægtepar som er indskrevet i Notmark kirkebog som trolovede og viede. De har sikkert den gang boet på et kådnersted ved stranden, bag Hellewith skov.

Deres børn :

- | | |
|--------------|--|
| a. Kirsten | døbt 1. 6. 1690. |
| b. Christian | døbt 25. 10. 1691. |
| c. Peder | døbt 17. 4. 1693, han døde 24. 9. 1693 i Skouen. |
| d. Peder | døbt 1. 12. 1695. |
| e. Jørgen | døbt 3. pinsedag 1698. |

Peder Tagse døde 1715, begravet på 10. Trini Hellevedt.

Peder Tagsens enke døde 1726, begravet Himmelfartsdag.

2. Peder Tagsen, født 1695 i Hellevedskov blev 1724, pr. 25 Trini gift med Marie Petersen fra Sønderborg. En søn Peder Tagsen født 1725, døbt på 20. Trini. Faderen Peder Tagsen døde 1726, begravet Himmelfartsdag. Hans enke er sandsynligt blevet gift med Jørgen Harboe på nabostedet art. 69. (nu Jens Dreier i Stenkobbøl) i tiden mellem 1729 - 1743 da kirkebogsoptegninger mangler.

3. Peder Tagsen, født 1725, kådner med land og skipper, bag Helved blev 9. 4. 1786 gift med Eiphrosia Peters. Hun er sikkert en udlænding han som skipper her hjemført, måske islændning. Der kendes ingen børn fra dette ægteskab. Peder Tagesen af Hellevedskov døde 31. 1. 1810, 84 år. Hans enke Eiphrosia døde 21. 5. 1822 samme sted 77½ år (født ca. 1744).

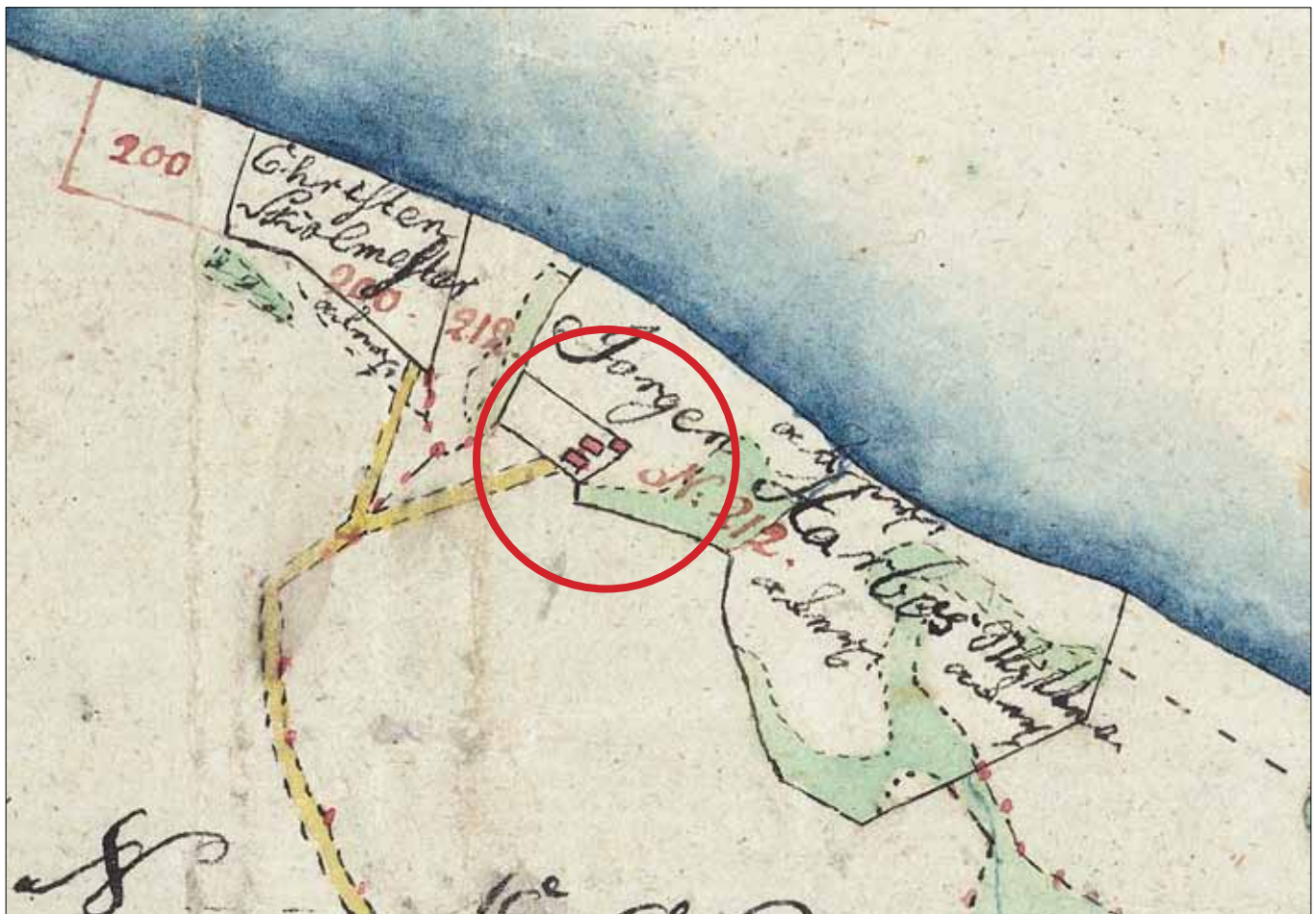
Folketælling 1803 i Hellwith.

1. Peter Tagesen husfader 78 år kådner med land og skipper
2. Euphrosia Peters 59 år kone, begge i første ægteskab.

Efter at begge ægtefæller var døde er stedet sandsynligt blevet nedlagt.

Nævnte Peter Tagsen står anført som eftermand af kådnerstedet art. 69, som nu Jens Dreier ejer, som han sikkert har arvet efter sin moder Maria Petersen fra Sønderborg, som efter faderens død 1726 blev gift med Jørgen Harboe på 69.

Det må antages at Per Tagsens hussted så er blevet nedlagt og landet tillagt art. 69.



Kort fra 1780 med husstedet tegnet ind.

Peder Tagsen døde 1810 og hans enke Eiphrosia døde 1822. Husstedet er derefter blevet nedlagt.